

Välgörenheten i sin allmänna betydelse : poem

Hvalgren, Emanuel,

NBR Signum saknas

National Library
of Sweden

1887

Tit. Sv.
Tillf.
(Br)
o

VÄLGÖRENHETEN

I SIN ALLMÄNNA BETYDELSE.

P O E M

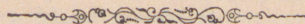
AF

EMANUEL HVALGREN,

FRAMSAGDT

VID EN FEST I WARBERG

FÖR VÄLGÖRANDE ÄNDAMÅL.

WARBERG.
J. P. NYBERGS BOKTRYCKERI, 1887.

VÄLJÖRNEN

1871

1871

EMANUEL WÄLJÖRNEN

1871

NO 1871

1871

et går en maning genom syskonringen.
Gör rätt och godt, så fruktar du för ingen!
Gör godt åt människan men äfven djur,
Så ljuder rösten klar i samvet' och natur:
Samt alltså högsta lag i världen, tingen,
Det första, hvarat människan gått ur. —
Och så med allt, i ordningar och tur.
I höge andar, som der uppe svingen,
Af detta goda till oss bringen, bringen!

Då hvarje handling studsar, ack! tillbaka
I samma vinkel, o, då ej försaka
Att göra denna af en ädel halt
I litsens bok, då trycks den sanna spalt
Af silfverstilen, som i glans skall jaka
Till frie-domen af en sjelf och allt. —
Den högsta domen, som ur evigheten galt.
Och den, en smekning, skall för själen smaka
Som morgonfläkten i en sommarvaka.

Se solens eldhaf, som i rymden flammar,
Hur det med ljus och värma allting ammar
Till bildning, väsen, i sin njutnings vår
Samt alltså lif och glädje mildrikt sår:
Och ifrån den det jordiskt goda stammar
Som ymnigt flödar neder år från år. —
Så stundom ur en blick en hjerteljusning går,
Och utur solens ljus- och lifsskattkammrar,
Dess barnaskara kär ett godt anammar.

Se månen, med sin hvita silfverskitva
Uti det tysta blå, der molnen drifva!
Han gifver af det skära ljus han fått
Från himlens öga, rymdens, dagens drott;
Och begge älska att oss menskor gifva
Ett himmelskt och ett jordiskt sannt och godt. —
Också till fröjd i ordningarnes lott.
De höge rike, ej deruppe kifva.
De blott hvarandra ömsesidigt lifva.

Och rent, men ock förmedladt, utgår ljuset
 Samt alstrar lif och varelser i gruset,
 Hvarhelst dess gudastråle, snabb och klar
 Igenom tingens, djupens rymder far:
 Vålgörenhet från moders-, fadershuset
 Mot oss och andra väsenden ej spar. —
 En gudastråle allt ur Chaos bar
 Det hvälfver, svingar om i eterbruset.
 Och sferers harmoni är Zefyrsuset.

Och molnen af dess eterkraft uppsugna
 Samt glädtigt upp ur havvets sköte flugna
 På silfvervingen, stänkt med Iris guld,
 En ymnig näringsflod de gjuta huld
 Utöfver jorden att dess nejder hugna
 Med godhet fri samt ock en kärleksskuld. —
 En vattenösning utaf nornan Skuld.
 Och oaktsamme blott bli stungna
 Af verksamheten, mäktiga och lugna.

Från dessa flöden, regnets skurar, droppar,
 Af ljuset värmda, svälla vextens knoppar
 Samt veckla ut en verld i herrlig prakt,
 Der godhet sig i skönhetsformer lagt.
 De skjuta upp i trädens kronor, toppar:
 Och så är vardet, blifvat endels sagt; —
 De organismer, som en jord frambragt.
 Och hennes skatt i milliarder kroppar
 Sin spegelbild i vattendjupet doppar.

Ja ljusets krafter, luftens strömning, vindar,
 Tillika med de skyar, dem hon lindar
 Omkring den jord hon skydd och klädnad är
 Samt former flygtiga i famnen bär,
 Upp utur hafvet hon dem glädtigt vindar
 Samt dermed oss och androm godt beskär: —
 En själa gloria, dess atmosfer. —
 Som ångestblickar från de skrämde hindar,
 Så jordens krets af skuggstänk sig förblindar.

Af dessa luftens, jordens svala floder
 Utbildas lafvar, stammar, höga stoder,
 Som ge till skydd och hägn en lummig lund:
 Ett paradys på klippig, jordisk grund.
 Naturen således såsom huldrik moder
 Frambringar när' och vårdar hvarje stund: —
 Den skjuter in i vakan styrkeblund.
 Hon vaggar barnen in i hymner, oder,
 Till högtid som i Indiens pagoder.

Men också hennes floder, rika, rena,
De „vattnen ofvan“, „nedan fästet“ ena
Samt läka såren, smärtan, skölja bort
Orenlighet af hvarje grad och sort;
Och inget väsen de i sig förmena
Den njutning de förmå, om lång, om kort. —
Den och för sina barn är fäste såsom fort,
I vexelhjelpen snar, mer än den sena;
Och floden i sin våg är läkebalsam lena.

Således hvar en himmelsk, jordisk häfva
En godhet är, en ynnest och en gåfva
Af Gudomen, som alltings vän och far,
Och hvilken allt i vård och hägnad tar.
Men detta Högsta Väsen allt skall lofva,
Ty ändlösheten uti sig det har: —
En Ödets höga, oförstädda Var,
Som dväljes bortom lifvets vaka, sofva:
I Intets skuggbrus — Eckodrämmen dofva.

Derföre härma du Natur'n, din moder
Samt älska den och alla, syster, broder!
Sprid ut till dem dit ljus i egen glans!
Men detta är ett godt från ljuset Hans,
Som ymnigt i välignelsernas floder
Utgjutes öfverallt till verldars ans —
Samt gnistrar uti solars stjernedans,
Det är ett evighetens mantelfoder,
Som lika sveper om dess poler, noder.

Och hennes skimmer rymden, tiden, fyller,
Åt henne lyckan, lifvet, du förskyller.
Framblixtre det i själen, tanken, dag
Samt stige så i kraft och välbehag;
Ty då, liksom när solen allt förgyller,
Du höjes opp i högre frihets lag —
Och vinner så på bristen öfvertag.
I frid du der ditt tankesäde myller,
Och ingen der den andra vemod skyller.

Och ändtligt då, när denna verlden slocknar,
Samt mörkret för ditt öga skymmer, tjocknar,
Ånyo föds ett ljus uti din själ;
Och smälter, jagas det, som anden qväl'.
I skapat, vardets flöde alldrig stocknar,
Ty det begreppet är, att göra väl: —
Achilles-senan på beståndets häl;
Ty af det lägre, som mot djupet töcknar
Uppspirar lifskraft der blott synes öknar.

Derför ock verka du uti detsamma
 Som gudagnista, som en himlaflamma
 I enlighet med lagen, som der fins
 Och ny lifskeptnad äfven följdrikt vins.
 Att göra väl är ej att falängt glamma
 Men följa pligtens verldsbud — det du mins! —
 Till rik'dom mer likt skådadt ting i lins, —
 Ej blott för dig, men mera dem, som stamma
 På lifvets stjerneskift dock hunnit blott till gamma *)

Ack! detta fritt för verlden, menskan ljuder
 Och deruti ett godt, en sällhet bjuder
 Åt hvarje väsen i sin grad och art
 Som af det Hela utgör del och part;
 Ty uti ändlösheten evigt sjuder
 En kärlek ur lifsgrunden underbart:
 En godhet sjelf, som lyser i sig klart
 Samt famnat allt, så nordens Härjeduder**).

Som sagans vise jätte: en Vafthrudner.

Men den, välgerning föga aktat, öfvat,
 Han mycken frid och hugnad sig beröfvat
 Samt, olycksbarn, hemfaller såsom rof
 Till missbruks lida — detta renings prof,
 Ut i hvars glömska minnet, sänkt och döfvadt,
 Åt jaget ger förnyelsens upphof: —
 I vexling, existenser, mellanskof,
 Att verka, återgälda oförtöfvadt —
 Ånyo grönska såsom trädet, löfvadt.

Men äfven om du vanlig otack skördar,
 Så handlingstöljden likväl rättvist bördar
 Det värde, som der läg i egen drift
 Samt ock dermed i vardats vexling — skift!
 Densamma kärlekslag man städse vördar,
 Ty den är lifvets höga gudaskrift: —
 Den missbruksföljden dödar i dess gift.
 Och tiden, som i slitning mördar,
 Förnyelse här ger uti sin djupa Urdar.

Läs du den uti himlens blåa fäste
 Samt ögna den i fogelns gömda näste;
 Se ock densamma i atomens härd
 Samt dermed öck i Alltets vida verld!
 Den talar hos en mor, en far — den bäste:
 Och af den skriften blir man vis och lärd. —
 Den visar vägen till en himmelsfärd:
 En klättring uppför stegen för de fleste.
 Den bördan lättar, som dig tryckte, läste.

*) 3:dje bokstafven i grekiska alfabetet.

**) Zevne- och Zienor-Dudder jemte Rastekajse (Rasta-Geise), berg i Norge.

Se himlens stjernor, huru lika klara
 De stråla der i rymderna de fara,
 Samt himlens, jordens anlet äfvenväl!
 Och sammalunda högsint menskosjäl
 Går lugn uppöfver smädelsernas skara
 Samt öfver lågsint kryp och menskoträl, --
 Som ära, frid i orätt stör och stjäla —
 För samfundslitvets ro är hinder bara
 Som vecklar in i ofärd och i snara.

Verldsrubningen i rymden den är föga,
 Der uti eterhafvets bad sig löga
 De klot, som dragas till och från hvaran';
 Och deras lugna strät dock icke kan
 Afvika ifrån himlabanan höga:
 En ädel bild för qvinna och för man: —
 En lysekrona för din lifsfärd sann.
 Den blickar muntring till den sorgsna, tröga
 Ur månget klot och anat himla öga.

Den, som barmhertig är skall frias, frälsas
 Och fridfullt så af alla röster helsas.
 Han sällhet njuter i sitt vissa mått:
 En följd deraf, att han gjort rätt och godt;
 Ty litvets nektarkalk, hvarhelst kredensas
 Utaf det nämnda rätta, goda blott: —
 En lösen, som uti eoner gått.
 Men ack! då rätten ej kan fyllest hyllas,
 Den måste af det goda mildras, fyllas.

Dem sanningen i skönhet också pryder;
 Och dem i hufvudsaken allting lyder:
 Det drifts dertill af friats eget tvång
 I evigheten, utan ända lång.
 Och högsta gåtan så den sinnigt tyder:
 Att göra väl, är verldars mål och gång, —
 Så deras vagge-, som ock svanesång.
 Den tröstar — qväfver ängslans, qualens hyder
 Samt bringar allt i fridens attityder.

Jag nu så helsat Eder, vänner, alla,
 Samt vill dermed till godhet Eder kalla:
 En godhets maning, framgång, mer och mer;
 Ty så är lagen, som förnuftet ger,
 Att till det sanna, goda syfta, falla.
 Och med den maningen jag helsar Er! —
 Densamma sig ock i hvart hjerta ter.
 Och dylik sång skall evigt deri skalla
 Från rymdens domer — strålande Valhalla!

Pris: 25 öre.